

49. Vooruitblik op de volgende vijf jaar stichting Mens en Strafrecht

Zoals reeds aangekondigd in het gastredactioneel, willen wij als huidig bestuur u graag meenemen in onze vooruitblik op de komende vijf jaar. Voorspellen is evenwel lastig, zeker als het de toekomst betreft, aldus een oud gezegde. Niettemin kan op basis van de afgelopen vijf jaar en de projecten waarmee we als stichting momenteel bezig zijn, wel degelijk iets worden gezegd over de komende vijf jaar van stichting Mens en Strafrecht.

Zo zal de stichting doorgaan met het laten horen van een tegengeluid op 'de gure wind' die nogal eens door de Nederlandse strafrechtspleging waait; die wind is in ieder geval nog niet gaan liggen. Ook al is het Ministerie van Veiligheid en Justitie inmiddels omgedoopt tot Ministerie van Justitie en Veiligheid en hebben de bewindslieden van toen (Opstelten en Teeven) plaatsgemaakt voor de bewindslieden van nu – met tegenwoordig zelfs twee ministers op het departement (Grapperhaus en Dekker) – er is en blijft voldoende werk aan de winkel.

Om enkele voorbeelden van recente (concept)wetsvoorstellen te noemen die onze volle aandacht verdienen:

- Het (concept)wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet, het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten in verband met de wijziging van de regelingen inzake detentiefasering en voorwaardelijke invrijheidstelling.¹
- Het (concept)wetsvoorstel tot wijziging van de Wegenverkeerswet 1994 en het Wetboek van Strafrecht in verband met strafbaarstelling van zeer gevaarlijk rijgedrag zonder gevolgen en verhoging van de strafmaxima van enkele ernstige verkeersdelicten met het oog op versterking van de verkeershandhaving (Wet aanscherping strafrechtelijke aansprakelijkheid ernstige verkeersdelicten).²

- Het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met de invoering van minimumstraffen bij bepaalde gewelds- en zedendelicten (Wet hoge minimumstraffen).³

Deze voorbeelden laten zien dat het idee dat strengere straffen helpt in de strijd tegen de criminaliteit, in ons land nog steeds in de mode is – in ieder geval onder verscheidene politici en burgers. Het is en blijft onze missie om een zo breed mogelijk publiek te bereiken met ons 'onderbouwde tegenwicht'. Wij zijn evenwel ook van mening dat we met het bieden van tegenwicht alleen waarschijnlijk niet zullen gaan slagen in deze missie. De roep vanuit de samenleving om strengere straffen komt deels voort uit het idee dat daders er vaak wel erg gemakkelijk vanaf komen en dat de straf niet in verhouding staat tot de ernst van het delict dat ze hebben gepleegd. Dit idee leeft niet voor niets onder zoveel mensen in ons land en we vinden het belangrijk hier oog voor te hebben en te houden. Dit zal terug te zien zijn in de door ons te organiseren activiteiten. Daarbij zoeken we graag de dialoog en ook vinden wij het onze 'plicht' ervoor te zorgen dat mensen een juiste en volledige voorstelling van zaken krijgen over de Nederlandse strafrechtspleging. Het informeren van de burger is en blijft daarmee een van onze kernactiviteiten.

Met de kerngroep zal stichting Mens en Strafrecht daarom ook de komende jaren veelvuldig in de pen kruipen om door

1 Te raadplegen op: www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/05/01/wetsvoorstel-detentiefasering-en-voorwaardelijke-invrijheidstelling

2 *Kamerstukken II 2017/18, 29398, nr. 567.*

3 *Kamerstukken II 2017/18, 34846.*

middel van opiniestukken in landelijke en regionale dagbladen en magazines de ‘gewone burger’ in begrijpelijke taal te informeren over allerlei actuele strafrechtelijke onderwerpen die de gemoederen bezighouden. Vanzelfsprekend blijven we ook publiceren in vakbladen.

Tevens zullen wij, indien relevant, de politiek direct op de hoogte stellen van onze ideeën. Het is goed om te merken dat verscheidene politici inmiddels belangstelling tonen voor de (juridische) expertise die binnen stichting Mens en Strafrecht aanwezig is. Het idee bestaat binnen het huidige bestuur om de contacten met de landelijke en regionale politiek de komende jaren, waar mogelijk, te verstevigen. De eerste verzoeken vanuit politiek Den Haag om eens langs te komen, druppelen inmiddels binnen. Uiteindelijk gaat het ook in de politiek om ‘de burger’ – om wie het ook stichting Mens en Strafrecht primair te doen is.

Naast ontwikkelingen vanuit Justitie en Veiligheid waar we onze vraagtekens bij plaatsen, zijn er gelukkig ook mooie initiatieven die onze steun volledig dragen. Zo werd onlangs structureel 1,3 miljoen euro per jaar vrijgemaakt voor mediation in (jeugd)strafzaken.⁴ Herstelrecht heeft de laatste jaren ook volop aandacht gekregen vanuit stichting Mens en Strafrecht. Zo was een van de debatavonden uit de vierdelige debatserie uit 2017 gewijd aan dit thema. De interesse in het thema herstelrecht bleek al uit het feit dat twee van ons uit andere hoede betrokken zijn geweest bij het zogeheten ‘Voorstel van Wet strekkende tot de invoering van herstelrechtvoorzieningen in het Wetboek van Strafvordering, inclusief Memorie van Toelichting’⁵ – de een als lid van de initiatiefgroep die het wetsvoorstel heeft aangeboden aan de Tweede Kamer en minister Dekker, de ander als deelnemer aan de denktank die de initiatiefgroep van input voorzag. Momenteel wordt met een op voorspraak van stichting Mens en Strafrecht verstrekte subsidie een documentaire/film ontwikkeld over herstelrecht en mediation in strafzaken in Nederland. Als alles gaat zoals gepland, zal deze film in de loop van 2019 verschijnen. Het is onze bedoeling om met deze film ‘op tournee’ te gaan langs onder meer middelbare en hoge scholen, regionale en landelijke politici en ‘mensen uit de wijk’. Daarnaast is stichting Mens en Strafrecht samen met o.a. Stichting Restorative Justice Nederland (RJN) en de Universiteit Maastricht (UM) betrokken bij een subsidieaan-

vraag omtrent een uitwisselingsproject betreffende herstelrecht tussen Nederland en Suriname.

Voorts wordt momenteel alweer hard getimmerd aan het vierde Misdaadcongres dat in november 2019 in Tilburg zal plaatsvinden. Wederom werkt stichting Mens en Strafrecht daarbij samen met het Centrum voor Justitiepastoraat. Het thema is ditmaal ‘Strafrecht en Religie’ en we streven ernaar dit congres minstens zo succesvol te doen zijn als de voorgaande drie congressen. Evenals voorgaande keren wordt gemikt op een breed publiek van geïnteresseerden.

Zoals uit het voorgaande reeds blijkt, is stichting Mens en Strafrecht in de loop van de jaren op bepaalde momenten de samenwerking aangegaan met andere stichtingen en instanties, onder meer met het Centrum voor Justitiepastoraat betreffende de organisatie van de misdaadcongressen en met RJN op het punt van herstelrecht. Het nieuwe bestuur sluit niet uit dat in de toekomst vaker gezamenlijk zal worden opgetrokken, wanneer het initiatieven betreft die aansluiten bij de doelstellingen van de stichting. Daarbij kan overigens ook aan andere stichtingen en instanties worden gedacht. De achterliggende gedachte is eenvoudig: samen staan we sterker als we de burger willen bereiken en als we veranderingen willen bewerkstelligen die de burger ten goede komen.

Inmiddels zijn RJN en UM bezig subsidie te genereren voor een grootschalig project inzake de verdere humanisering van de strafrechtspleging in Nederland, waarbinnen ook voorlichting van de burger en beïnvloeding van de politieke en publieke opinie een rol spelen. De initiatiefnemers streven naar een groter consortium, waarbij mogelijk tevens een rol is weggelegd voor stichting Mens en Strafrecht. Onze stichting kan een verdere humanisering van de strafrechtspleging in Nederland alleen maar toejuichen.

In de afgelopen jaren hebben we ons als stichting voornamelijk gericht op het volwassenenstrafrecht. Een groep die daardoor wellicht wat onderbelicht is geraakt, betreft de groep jeugdigen in het strafrecht. We vinden het belangrijk te benadrukken dat we deze groep niet uit het oog verliezen. Derhalve kan de komende vijf jaar ook gerekend worden op bijdragen vanuit de stichting gericht op (ontwikkelingen binnen) het jeugd- en adolescentenstrafrecht.

Naast alle bovengenoemde plannen en projecten zien wij onszelf genoodzaakt de volgende vraag te stellen: bereiken wij ‘de burger’ voor wie de stichting vijf jaar geleden werd opgericht? Vanuit onze juridische en criminologische expertise hebben we als stichting een duidelijke visie op hoe de Neder-

4 Kamerstukken 35000 VI, Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) voor het jaar 2019.

5 J. Claessen, J. Blad, G.J. Slump e.a., *Voorstel van Wet strekkende tot de invoering van herstelrechtvoorzieningen in het Wetboek van Strafvordering, inclusief Memorie van Toelichting*, Oisterwijk: Wolf Legal Publishers 2018.

landse strafrechtspleging eruit zou moeten zien, teneinde zo effectief en humaan mogelijk te zijn. We realiseren ons echter terdege dat, om gehoor te krijgen voor deze visie, het nodig is ook begrip te tonen voor andere opvattingen. De roep om strengere straffen is niet voor niets zo wijdverbreid in ons land. Tot begrip voor andere standpunten kom je doorgaans alleen in dialoog met elkaar, zoals reeds eerder opgemerkt. Deze dialoog is er vanuit onze stichting momenteel vooral met academici, professionals uit het werkveld, politici én een deel van de bevolking, terwijl we als stichting eigenlijk voor iedereen toegankelijk willen zijn. Ook hier zullen we de komende jaren aandacht voor hebben. Hoe kunnen we als stichting, meer dan nu het geval is, bijvoorbeeld in het vizier komen van en in gesprek raken met mensen die geen (beroepsmatige) expertise hebben op het vlak van het (straf) recht, met mensen die het oneens zijn met onze opvattingen en met mensen die in hun privéleven te maken hebben (gekregen) met het strafrecht (en daarin misschien teleurgesteld zijn geraakt en daardoor verhard)?

Kortom: er zijn ook de komende vijf jaar voldoende uitdagingen voor stichting Mens en Strafrecht. We grijpen deze vooruitblik tot slot aan om jonge academici, strafrecht-professionals, criminologen, rechtspsychologen en andere belangstellenden uit te nodigen om zich aan te sluiten bij stichting Mens en Strafrecht – als sympathisant of als lid van de kerngroep. Het werk dat we als stichting doen, is namelijk niet alleen leuk maar ook hard nodig en daarbij komen extra harten, hoofden en handen altijd van pas. Op naar de volgende vijf jaar!